

ДО
Председателя на научното жури
Определено със заповед №133/29.01.13
на Ректора на МУ – Плевен

Относно: Рецензия по конкурс за заемане на академична длъжност “професор”, по научна специалност „Кардиология” (03.01.47) от професионално направление 7.1. “Медицина” и научна специалност “Кардиология”, към МФ при МУ Плевен, обявен за нуждите на катедра „Кардиология, пулмология и ендокринология” - Първа кардиологична клиника – МУ Плевен.

Обнародвано в “Държавен вестник” (85/06.11.2012г.)

Рецензия от: проф. Цветана Маринова Кътова, Национална кардиологична болница, София

I.Кратки биографични данни на кандидата

Доц. д-р Снежанка Томова Тишева-Господинова завършва висше образование по “Медицина “ във ВМИ – гр. Плевен през 1983 г. Работи по разпределение 1983 – 1984 г. като участъков лекар в с. Милковица, окр. Плевенски.

През 1984 година след положен конкурс постъпва на работа като асистент в Катедра ” Вътрешни болести” на „Кардиологична клиника”, където работи и до сега. Последователно заема длъжностите - асистент, старши асистент, главен асистент, като през 2002 година след конкурс е назначена за началник на „Отделение по кардиология и ревматология” в същата клиника.

През 2004 година защитава успешно дисертационен труд на тема: „КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНИТЕ В ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ” и получава научно образователна степен “**доктор**”.

През 2006 година е избрана за “доцент” по научна специалност “Кардиология”, след което оглавява „Клиника по кардиология и ревматология”, която ръководи и до днес.

През 2009 г. е избрана за ръководител на катедра по „Кардиология, пулмология и ендокринология” в МУ Плевен която оглавява до днес.

През 2012 г. защитава докторат на тема „СЪРДЕЧНОСЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНОСЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” и ѝ се присъжда образователната степен „**доктор на медицинските науки**”

От юни 2008 до 2012 година е била член на УС на ДКБ.

Член на Българската лига по хипертония, а от 2012г. член на УС на БЛХ.

Член на Европейското дружество по кардиология Европейското дружество по артериална хипертония. Европейски специалист по хипертония от 2011г.

Награди – на ДКБ „Д-р Атанас Москов” - ”За най-добър млад учен” - 2004г. и почетен знак “Лекар на годината” на РК БЛС – Плевен – 2008 г. Почетен плакет „За особени заслуги” към МУ Плевен през 2012 г.

II. Учебно преподавателска дейност

Учебно преподавателската работа доц. Тишева започва през 1984г., когато спечелва конкурс и е назначена за асистент по вътрешни болести в едноименната катедра на МУ Плевен. В продължение на 4 години преподава и вътрешни болести в Медицинския колеж в гр. Плевен

Академичната справка за учебната натовареност за последните 3 години доказва **обща учебна натовареност над 400 часа годишно**, резултат на участие в:

- Ежегоден курс лекции на студенти с българоезично и англоезично обучение –VII и VIII семестър
- Провеждане на практически упражнения и водене на кръжок по кардиология
- Преподаване на вътрешни болести в специалност „акушерка” в ФЗГ на МУ Плевен
- Целогодишно провеждане на семинари и клинични срещи за стажант лекари и специализанти
- Провеждане на курс ” Избрани глави в кардиологията”
- Участие като поканен лектор в много конференции и други обучителни модули на кардиолози и общопрактикуващи лекари в страната.

Доц. Тишева е дългогодишен преподавател с голям педагогически опит. Тя ръководи и организира провеждането на ежегодните „Плевенски дни” посветени на артериалната хипертония, адресирани към кардиолози, специализанти по кардиология и общопрактикуващи лекари.

III. Научноизследователска дейност

Общ брой на научните трудове представени за рецензия са 171. Доц. Тишева ги е разпределила както следва:

1.Списъкът на публикуваните статии в научни списания в България и чужбина съдържа 93 заглавия, от които 5 са свързани с първия дисертационния труд „КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНИТЕ В

ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ”.

2.С втория дисертационен труд „СЪРДЕЧНОСЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНОСЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” са свързани 6 статии публикувани в чужбина и 13 в български издания.

3.Останалите 68 статии са отпечатани преди или след дисертациите, и са по теми, които нямат връзка с тях.

От така представения материал рецензирах 57 публикации. Единадесет (11) от публикациите в чужди списания (59,60,61,63,64,65,67,68,71,72 и 73) от списъка предложен от кандидата са публикации на резултати и анализи от мултицентрови проучвания, в които доц. Тишева е един от изследователите и съответно не могат да се рецензират в този конкурс.

В международни списания остават за рецензия 10 от статиите, а 47 в български списания. От публикациите в българската периодика 18 са в нерцензирани списания.

Доц. Тишева е самостоятелен или първи автор в 33 статии, втори на 18 статии, на трето място в 9 статии.

Автор е на 87 резюмета на орални презентации и такива представени на постери. От тях 29 са представени в чужбина, 58 в България. Общо от 87 резюмета на презентации, 29 са представени и публикувани в чужбина и 58 в България. Самостоятелен или първи автор е на 7 представени презентации в чужбина и на 24 в България, а в останалите участва в колектив.

Направената справка, която е приложена и изчислените общ и личен импакт фактор според критериите на ПРАС - МУ Плевен, като са изключени статиите, в които авторството е в апендикс са следните:

Импакт фактор:

1. Импакт фактор – Публикации в списания с импакт фактор - 87,4
2. Цитирания в български източници /приложени/ - 30
3. Цитирания в чужди източници в базата данни на SCORPUS и Web of Knowledge - 836
4. Личен импакт фактор на публикациите в SCORPUS - 20,836

Кандидатката е редактор и съавтор на учебник – „Вътрешни болести” – I част, глава : „Болести на сърцето и съдовете ”, издаден МУ Плевен. Съавтор в „Ръководство за разчитане на ЕКГ” - за студенти и ОПЛ – издателство „Пейчински”.

Доц. Снежана Тишева е ръководител на 5 докторанта, от които 3 с приключила официална защита.

Доц. Снежана Тишева участва в изпитните комисии за специалност “Кардиология” и “Вътрешни болести”.

Доц. Тишева е член на редакционната колегия на сп. "Българска кардиология" Била е рецензент на статии и в „Journal of the International Medical Association Bulgaria (IMAB)" и „Journal of Biomedical and Clinical Research"

IV. Научни и приложни приноси

Дисертационният труд на доц. Тишева **„КЛИНИЧНО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРОМЕНЕТЕ В ОБМЯНАТА НА ЕЛАСТИНА И КОЛАГЕНА ПРИ ПАЦИЕНТИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ"** разглежда промените, които настъпват в структурата на фибрилерните белтъци еластин и колаген в съдовата стена, тъй като хемодинамичните свойства на съдовете са в пряка зависимост от качествата на екстрацелуларния матрикс /ЕЦМ/.

В дисертационния труд са изследвани четири групи пациенти:

1. Предхипертензивна група (n=36)
2. Болни с новооткрита умерена хипертония (n=102)
3. Болни с умерена артериална хипертония на продължително системно лечение с В - блокер (n=40) или ACE - инхибитор (n=40).
4. Две контролни групи от здрави лица (n = 2 x20)

Изследвани са по метода "ELISA" еластиндеградационните продукти, колагендеградационните продукти на колаген тип I, III, IV, антиеластиновите антитела, антиколагеновите антитела срещу колаген тип I, III, IV, корелационните връзки между тези и хемодинамичните показатели . Проследена е динамиката на тези показатели в хода на лечението с две групи медикаменти – В-блокери и ACE инхибитор.

Най-важните приноси на дисертационния труд, с научно-теоретичен и научно приложен характер , които са били приети от официалните рецензенти (Проф. д-р Атанас Джурджев и проф. д-р Божко Божков) и Специализирания научен съвет са :

1. За първи път са проучени имунологичните промени в обмяната на по-широко представените в съдовата стена колагени при хипертоници.
2. За първи път са установени и моделирани регресионни зависимости между имунологичните показатели в обмяната на еластина и колагена с пулсовото и систолното артериално налягане.
3. Потвърждава се съществуването на спрегнатост на темповете на обмяната на различните видове колагени при здрави и предхипертензивни лица. Установява се нарушаване на тези връзки в обмяната на различните видове колагени при хипертоници.
4. Селектирани са и предложени клинични критерии за предхипертензивно състояние на фамилно обременени за артериална хипертония лица.

5. За първи път се установяват имунологични показатели като предиктори за бъдещо хипертензивно състояние при фамилно обременени за артериална хипертония лица.

6. За първи път се обсъждат имунологични показатели на еластина и колагена като критерии за съдовопротективен ефект на антихипертензивното лечение в клиничната практика.

Дисертационният труд „СЪРДЕЧНОСЪДОВ РИСК И СЪРДЕЧНО СЪДОВИ ПРОМЕНИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ПСОРИАЗИС” разглежда рисковия профил на пациентите в българската популция и изследва биомаркери, индициращи ранните увреди при атеросклероза при псориазис.

Според литературните данни някои от основните антихипертензивни групи влошават клиничния ход на псориазис. Това налага анализ на прилаганите средства, тъй като част от „забранените групи“ имат съществен принос за редукцията на сърдечносъдовия риск. Има необходимост от определяне на стратегия и терапията за редукция на сърдечносъдовия риск при пациентите с псориазис.

Проведено е проучване от типа “случай - контрола” или тип “кохортно” на следните групи:

I-ва - пациенти с умерена и тежка форма на псориазис, които имат нужда от системна терапия (n=103);

II-ра - контролна група сравнима по пол и възраст без псориазис (n=101)

Основните приноси на дисертационния труд са следните:

1. Създаден е документ с 35 показателя за изграждане на база данни за рисковите фактори при болни с псориазис.
2. Проучени са разпространението, профила на дислипидемията, относителния дял на контролираните пациенти и вида на лечението сред българска кохорта от псориазици. Направена е оценка на разпространението и спецификата на дислипидемията, относителния дял на лекуваните пациенти и вида на терапията сред населението от Плевенска област.
3. Оценени са разпространението, тежестта и относителния дял на лекуваните болни с псориазисен артрит и артериална хипертония в България. Направена е оценка на разпространението, тежестта, степента на контрол на АН и терапията на група хипертоници в Плевенска област.
4. За първи път е оценено разпространението и приноса на метаболитния синдром съобразно броя изявени критерии, като рисков фактор при българска група с тежка форма на псориазис и такива с

псориатичен артрит. Изследвани са разпространението и приноса на метаболитния синдром съобразно броя изявени критерии, като рисков фактор при група от населението на Плевенска област.

5. Анализирани са разпространението на тютюнопушенето и обездвижването като рискови фактори при българска група с тежка форма на псориазис и такива с псориатичен артрит.

6. За първи път в света и в България е направена оценка на сърдечносъдовия риск при пациенти с псориазис като е приложена SCORE системата. Направен е анализ на преживяемостта и вероятността за големи съдови инциденти сред популацията на псориатиците в България.

7. Предложен е лесноизпълним алгоритъм за ранна диагностика и контрол на рисковите фактори за ССЗ при псориатиците в България

Приноси, свързани с публикации извън темите на дисертациите:

Почти 66 % от публикациите нямат тясна връзка с дисертационните трудове на д-р Тишева. Те отразяват разнообразната патология на една непрофилирана клиника по кардиология, с над 3000 пациента годишно. Други са резултат на сътрудничество с други клиники и катедри на УМБАЛ и МУ Плевен. Някои от научните съобщения описват проблеми и казуси, за които авторите не са открили публикации в български източници (62,81,86,87,151,152,158) .

Публикациите са разделени тематично на няколко групи:

1. Артериална хипертония (58, 69, 76, 84, 85, 90, 98, 103, 116, 166, 167)

Артериалната хипертония, проблемите свързани процесите на съдово ремоделиране и ефективния медикаментозен контрол, са проблеми, които са обект на изучаване в много проспективни двойно слепи, рандомизирани проучвания, в някои от които авторката има участие .

Доц. Тишева и съавтори от водещите български хипертензиолози, са направили задълбочено изследване върху контрола на артериалната хипертония в българската популация (126,130,132).

Интерес представляват публикациите посветени на новите антихипертензивни медикаменти към момента на провеждане на проучванията, които са обект на проследяване на ефекта им при пациенти с коморбидитет и високорискови пациенти (83, 84, 85, 139, 140, 153).

На ранните промени при предхипертония са посветени някои от изследванията на авторката, основани на опита от работата, свързана с първия дисертационен труд (27, 28, 29, 30).

В експериментални условия и при реални пациентски групи са изследвани нивата на микроелементите цинк, манган и оксидативния стрес при хипертония (97, 123, 124, 125, 127, 163). Тези общи изследвания са

плод на дългогодишна колаборация с предклинични катедри и разбирането за непрекъснатия изследователски процес.

2.Исхемична болест на сърцето

Публикациите в тази област са резултат от работата на авторката в „Интензивно кардиологично отделение” (57, 149). Те са посветени на:

- проучвания, свързани с тихата миокардна исхемия (150),
- проучвания върху инфаркта без „q” зъбец и неговото медикаментозно повлияване (141, 143, 148).
- публикациите свързани с тромболитичната терапия на острия миокарден инфаркт. В тези публикации (137,138,146,147,159,103) се анализират както обстоятелствата определящи терапевтичния успех, така и имунологичните и хуморални промени при пациенти с остър коронарен синдром.
- Авторката участва в провеждането на международни проучвания, свързани с новите антиагрегантни терапии при ОКС (63,68)

3.Дилатативна идиопатична кардиомиопатия (78, 135,136)

В по-ранния етап на своята научна работа доц. Тишева участва в анализиране на пациенти с ККМП: фазов анализ, имунологични изследвания на обмяната на еластина и колагена, които резултати са представени на научни форуми в България и по-малко публикувани в престижни списания.

На опитът в консервативното лечение на сърдечната недостатъчност при дилатативни кардиомиопатии с калциевите сензитизатори са посветени статии № 25,95.

4. Сърдечна недостатъчност (70, 94, 95, 96, 101, 102, 104, 110, 114, 115, 128, 120, 133, 134, 145, 157, 160, 166).

Проучени са хуморалните и имунологични критерии за еволюцията на сърдечната недостатъчност, анализирана е неблагоприятната тенденция за развитие на коморбитет при болни с хронична обострена сърдечна недостатъчност. Много от публикациите на авторката са свързани със задълбочени анализи на прогностичните маркери - функционални и биохимични при СН (70, 102, 110, 114), а също и относителното качество на живот. Споделен е опита от приложението на нов медикамент за овладяване на хиподебитната сърдечна недостатъчност при тези болни от групата на калциевите сензитизатори (95).

5.Имунологични промени при системни заболявания (62, 86, 89, 91, 92, 93, 109, 155, 158)

Поради многопрофилираността на кардиологичната клиника при УМБАЛ “Д-р Георги Странски”, Плевен, в ежедневната работа се срещат

и пациенти със системни съдови заболявания. Тези пациенти често са с артериална хипертония, прояви на обострена сърдечна недостатъчност. Ето защо промените на имунологичните показатели, опита да се оптимизира клиникоимунологичния диагностикум са споделени в някои от публикациите. Методите, използвани и представени в тези публикации са усвоени и апробирани при разработката на темите

7. Други публикации

1. Казуистика/ три случая /
2. Манганово съдържание при пациенти с остър коронарен синдром (18) и възможното съучастие на микроелемента в етиопатогенезата на острия коронарен синдром;
3. Хепарининдуцирана тромбоцитопения при сърдечна хирургия и флуоцитометрично изследване на тромбоцити (111, 112, 113);
4. Първична превенция със статини (64, 65);
5. Имунологични промени във фибрилните компоненти на съдовата стена при метаболитен синдром и ранно стареене (74, 75, 99, 100, 118, 122, 164);
6. Прогностична оценка на сърдечно болните при несърдечна хирургия (119, 120);
7. Сърдечносъдови промени при антифосфолипиден синдром (89, 165)

Във II раздел на представената научна продукция са изброени част от по-ранните научни разработки, които са презентирани на други форуми - устни презентации и постери. Отразени са отпечатаните в международни списания резюмета от : XIII Балканска седмица в Янина, Гърция; III Балкански конгрес по ангиология, 23-та Балканска медицинска седмица в Истанбул, XIII Европейски конгрес по хипертония в Милано, Международна среща по съдова биология в Торонто, Канада-2004 г.

V. Диагностично лечебна дейност:

Доц. д-р Снежана Тишева има 28 години трудов стаж като лекар, преминал през всички степени на здравната система (участъков лекар, консултативен кабинет и асистент).

Владее всички неинвазивни методи на диагностика на сърдечносъдовите заболявания. Притежава богат опит в областта на спешната кардиология.

VI. Заключение

Доц. Снежана Тишева е изграден специалист по кардиология и лекар с богата обща медицинска култура, реализирана много успешно в

продължение на 30 години работа в МУ-Плевен. Особено внимание заслужават натрупания опит и научните разработки, касаещи сърдечно съдовата патология при болни с артериална хипертония в аспекта на диагностика, терапия и прогноза. Многопосочните и интереси са отразени и в избора на тематиката на втория дисертационен труд. Те нареждат кандидата сред широко мислещите кардиолози.

Научната продукция на доц. Тишева е достатъчна по обем, броя на цитиранията и личния импакт фактор покриват изискванията на закона за развитие на академичните длъжности както и правилника за приложение на закона на МУ-Плевен.

Отличен лектор, прецизна във всяко поле на лекарската си ангажираност, принципен ръководител, изграждаща в цялостната си дейност добрия имидж на МУ Плевен. Това са само някои от качествата на доц. Тишева.

Лечебнодиагностичната дейност, активната преподавателска работа, успешната научна реализация и обществена ангажираност на доц. Тишева покриват напълно изискванията и критериите за придобиване на академичната длъжност „професор” и ми дават основание да подкрепя избора на доц. Тишева за професор, както и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за избирането ѝ.

01. 02. 2013 година

София

Проф. Цветана Кътова
Национална кардиологична болница